

פעולה 3
מדינה
יהודית וציונית -
זהות וייעוד

המשמעות של היות המדינה יהודית וציונית.

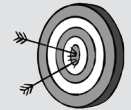
בשבוע שעבר עסקנו בהודיה על המציאות שאנו חיים בה והבנו שהגענו לכך בזכות ההמיה והכיסופים של דורות עברו אל מדינה יהודית. בפעולה זו נעסוק במשמעותו של מושג זה: מהו ייחודה של המדינה היהודית? מהם מאפייניה? כיצד והיכן נוכחת היהדות במדינה ובמרחב הציבורי? ומדוע חשוב שהמדינה תהיה יהודית.

נושא:

רציונל:

מטרות:

3

החניכים ידונו בפער בין הרצוי למצוי במדינת ישראל כמדינה יהודית וציונית.

2

החניכים ייחשפו למאפייניה היהודיים של מדינת ישראל במרחב הלאומי כיום.

1

החניכים יעמיקו בהבנת חשיבותה של המדינה היהודית.

גוף הפעולה:

פתיחה

תנו לחניכים לענות אך השאירו את הדיון פתוח.

שאלו את החניכים: האם מדינת ישראל היא מדינה יהודית? מדוע אתם חושבים כך?

שלב א' | המאפיינים היהודיים של המדינה כיום

למקומם. החניך שהצליח להביא את הכדור לצד של הקבוצה שלו יזכה את הקבוצה בנקודה. אחרי כל תחרות הקריאו את ההסבר של המושג שקראתם והסבירו כיצד הוא תורם להיותה של מדינת ישראל מדינה יהודית.

אפשרות ב

משחק הזיכרון (נספח 1)

בכל זוג כרטיסיות יש כרטיסייה אחת שכתוב בה מאפיין יהודי של המדינה וכרטיסייה אחת שמפורט בה ההסבר של המאפיין. החניכים צריכים (בקבוצות או ביחידים, תלוי בגודל השבט) להתאים בין צמדי הכרטיסיות.

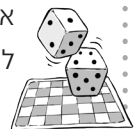
אפשרות ג - פנטומימה

בכל סיבוב תנו לחניך או חניכה

אפשרות א -

משחק שני כלבים ועצם

חלקו את החניכים לשתי קבוצות, ובכל קבוצה תנו לכל אחד מחברי הקבוצה כרטיסיית מושג (נספח 1). המושגים זהים בשתי הקבוצות, וכל מושג מחזיקים שני חניכים משתי הקבוצות (אם יש בשבט יותר מעשרים חניכים, אפשר לחלק את השבט לשלוש קבוצות ויותר). אפשר לחלק לכל אחד מחברי הקבוצה גם יותר מכרטיסייה אחת). בקשו מכל קבוצה לעמוד בשורה בצד אחר של החדר והחזיקו כדור (או בקבוק או חפץ אחר). עמדו בין שתי הקבוצות במרחק גדול ושווה ביניכם לבין כל קבוצה. בכל פעם אמרו מושג אחר, והחניכים שקיבלו את המושג יצטרכו לרוץ אליכם, לחטוף את הכדור ולרוץ בחזרה

◀ העלו נקודה למחשבה

ראינו כי יש ביטויים רבים במציאות החיים ובחוק הישראלי כיום להיותה של מדינת ישראל מדינה יהודית, אך האם זה חשוב באמת? האם יש משמעות למאפיינים היהודיים של מדינת ישראל?

להציג בפנטומימה את אחד מהערכים שבנספחים, ועל שאר החניכים לגלות מהו הערך. כדי להוסיף עניין אפשר לחלק את החניכים לשתי קבוצות ובכל סיבוב לקרוא לנציג מקבוצה אחרת. נציג שהקבוצה שלו תצליח לגלות את המושג תקבל נקודה.

שלב ב'

◀ הסבירו

במצוות התורה יש מצוות לאדם הפרטי (אהבת ה', תפילין, כיבוד הורים), ויש מצוות כלליות. מצוות רבות מתייחסות או נעשות בציבור, למשל תפילה בציבור וקורבן פסח. ישנן מצוות התלויות בארץ (הפרשת חלה, תרומות ומעשרות), וחלקן מתקיימות רק כשרוב העם יושב בארץ ישראל (יובל). כלומר, יש משמעות לכך שרובו של העם יושב בארץ, ולתורה יש מערכת מצוות שנועדה להתנהלות במצב זה.

התורה דואגת לכלל תחומי

◀ שאלו את החניכים

האם יש לתורה דעה על מדינת ישראל? האם על פי התורה חשוב שתהיה מדינה יהודית?

◀ לימוד ודיון

לאחר שהחניכים יענו הניחו אל הרצפה פסוק מספר שמות (נספח 2). הסבירו לחניכים כי ה' אומר זאת לבני ישראל רגע לפני שהם מקבלים את התורה. אם הם יקיימו את דברו ואת ציווי התורה, הם יהיו ממלכת כוהנים וגוי קדוש.

שאלו את החניכים:

מה זה אומר לדעתכם?

◀ הרב קוק

הרב קוק היטיב להגדיר את מדינת ישראל כתשתית הפיזית של אור ה' בעולם וכשלב מהותי בתהליך הגאולה. חלקו לחניכים את הצ'ופר והסבירו (נספח 3).

הסבירו: הרב קוק מלמד אותנו כי מדינה יהודית מספקת תשתית פיזית למשימה של עם ישראל להפיץ את אור ה' בעולם על ידי ייסוד של מדינה צודקת וערכית שהולכת על פי חוקי התורה ודואגת לכלל האזרחים לפי עקרונות החסד של התורה. זה הבסיס הפיזי של תהליך הגאולה שאנו בעיצומו ושלב מהותי בתהליך זה.

החיים, במטרה לכונן חברה ושלטון יהודיים וערכיים. למשל, התורה מתייחסת בפן החברתי ליחס לרכוש האחר, וכיצד לנהוג כאשר נגרם נזק. קיימים דיני מלחמה והכתרת מלך, המלמדים כיצד לנהל מדינה. ומעל להנחיות, התורה מורה על הקמת סנהדרין, מערכת משפטית המשליטה חוק וסדר לפי חוקי היהדות.

כלומר מהפסוק בשמות, אנו למדים על השאיפה לכונן מדינה יהודית שפועלת על פי ערכי היהדות. דרך המצוות, התורה מייצרת את המסגרת הערכית וההלכתית המאפשרת ניהול והקמת מדינה כזו, במטרה שתשמש גם אור ודוגמה לגויים.

שלב ג' | הדרך ארוכה ומפותלת

◀ דיון

של המדינה, המצב אינו מושלם. היכן אתם מזהים פער בין הרצוי למצוי במדינה יהודית? מדוע קשה להרחיב את התורה

למרות החשיבות הגדולה שראינו שיש למדינה יהודית ולמרות המאפיינים היהודיים

בין החניכים במבט ראשוני רואים תמונה מסוימת, כשמעמיקים - אפשר לראות אותה אחרת. כך גם בנוגע למורכבות של נוכחות התורה במרחב הציבורי של חיינו עלינו לפתח מבט שמסוגל לזהות נקודות עומק של המציאות ולפעול להגשמתן ולהשגתן.

◀ קטע מקור

קראו עם החניכים את דבריו של הרב יעקב אריאל על תורת ארץ ישראל הגואלת (נספח 5).

והקודש גם למקומות שהיום היא לא נמצאת בהם?

אנו חיים במציאות שיש במדינה ציבור גדול שאינו שומר הלכה, וגם בתוך הציבור שומר ההלכה יש מחלוקות וחוסר הסכמות על הדרך ליישם את התורה במציאות העכשווית. אתגר זה גורם למורכבות כיום בשאלות הצביון וההנהגה של המדינה.

◀ תעתועי ראייה

העבירו את התעתועים (נספח 4)

הגדרתה של מדינת ישראל כמדינה יהודית היא שלב חשוב ומרכזי בתהליך הגאולה שאנו נמצאים בו. על המדינה היהודית להיות מופת ודוגמה למדינה צודקת שפועלת באמת ויושר לאור התורה. יש חוט של זהב ששוזר את העם, התורה והארץ, ומשם הכול נובע. במגמה הזו צריך להשתלם קמעא-קמעא בדרך ארץ ובאהבת ה' ועמו ישראל.

מה אני צריך להכין לפעולה?

שני חניכים שחשוב שאדבר איתם אישית:

סרקו להורדת
קובץ דיגיטלי
של הפעולה

נספח 1

מושגים

חוק השבות

החוק קובע כי כל יהודי הרוצה לעלות לישראל יכול לעשות זאת ולקבל תעודת אזרח.

דגל ישראל

שני הפסים שבדגל ישראל מרמזים לטלית. מגן דוד שבמרכז הדגל הוא סמל יהודי מסורתי עתיק שהיה בשימוש בעם היהודי שנים רבות.

סמל המדינה

בסמל המדינה נראית המנורה מבית המקדש ומשני צידיה שני ענפי זית, כפי שכתוב בספר זכריה: "מנורת זהב כולה וגלה על ראשה ושבעה נרותיה עליה... ושניים זיתים עליה, אחד מימין הגלה ואחד על שמאלה".

חוק חג המצות

על פי החוק, במהלך חג הפסח יש איסור ברוב הארץ על הצגה בפומבי של מוצרי חמץ למכירה או לצריכה.

חוק גידול חזיר

על פי החוק, יש איסור לגדל חזירים במדינה, למעט במקומות שבהם רוב נוצרי או בגני חיות ומכונים מדעיים.

שבת

שבת היא יום השבתון הרשמי במדינת ישראל, בניגוד לרוב העולם המערבי, שבו יום ראשון הוא יום השבתון.

בתי הדין הרבניים

בתי הדין השופטים על פי ההלכה היהודית מוכרים במערכת המשפט הישראלית כחוקיים לפסוק בענייני משפחה (נישואין וגירושין).

עידוד עלייה -

הסוכנות היהודית

הסוכנות היהודית היא גוף רשמי של מדינת ישראל שמטרתו לעודד עלייה מהתפוצות לישראל. נוסף על כך משרד העלייה והקליטה הוא הגוף הממשלתי האחראי לנושאי עלייה.

קשר עם התפוצות

מדינת ישראל היא המדינה היחידה בעולם שיש לה משרד ממשלתי שתפקידו לדאוג לתפוצות הלאום של המדינה בעולם.

השפה הרשמית

השפה הרשמית של מדינת ישראל היא עברית.

לחלוטין מתוך כבוד ליום.

ליל הסדר

רוב היהודים היום (69% נכון לשנת 2016) חוגגים את ליל הסדר.

סליחות

בשנים האחרונות משתתפים עשרות אלפי יהודים במעמדי הסליחות בכותל בעשרת ימי תשובה.

לוח השנה העברי וחגי ישראל

לוח השנה העברי משמש את המדינה כלוח רשמי. חגי ישראל הם ימי שבתון במשק הישראלי.

יום כיפור

היום היחיד בשנה שאין בו פעילות בנמל התעופה בן-גוריון, ואף שאין חוק האוסר על תעבורה ביום זה, הכבישים ביום כיפור ריקים כמעט

נספח 2

גישת התורה למדינה יהודית

“וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלַכֶּת פְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ”

(שמות יט, ו)

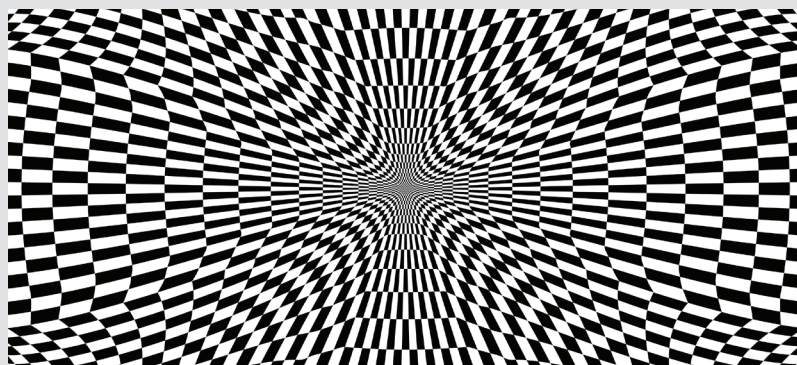
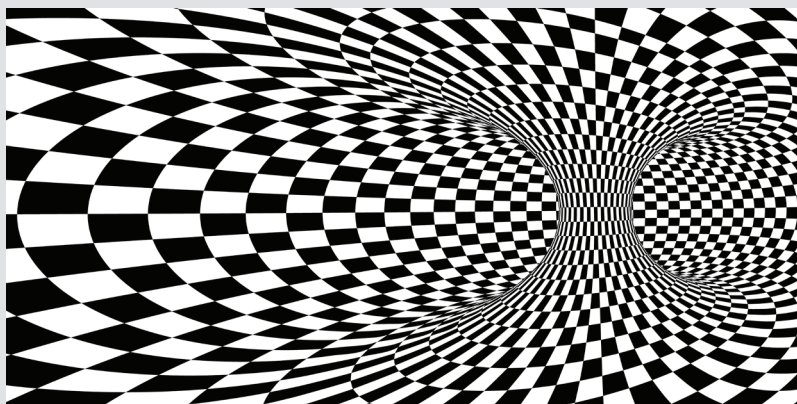
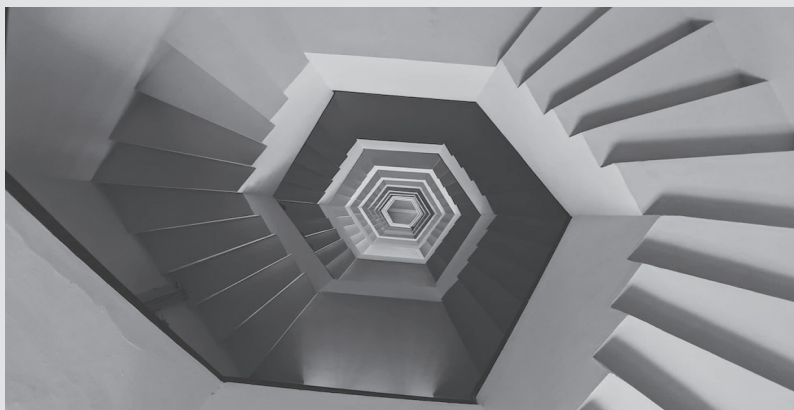
נספח 3

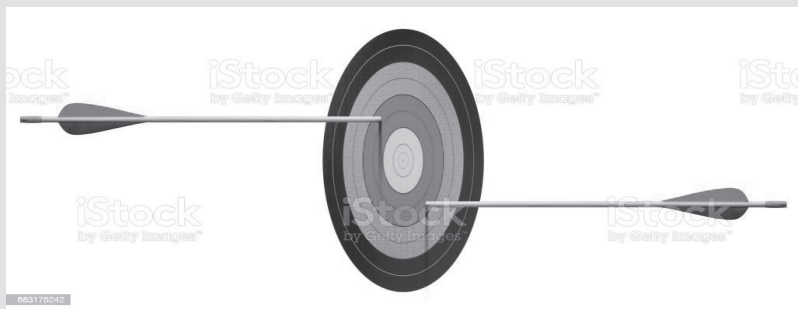
דברי הרב קוק על מדינה יהודית

“מדינה שהיא ביסודה אידיאלית, שחקוק בהויתה תוכן האידיאלי... ומדינה זו היא מדינתנו, מדינת ישראל, יסוד כסא ד' בעולם, שכל חפצה הוא שיהיה ד' אחד ושמו אחד”
(אורות ישראל ו, ז)

נספח 4

תעתועי ראייה

נספח 5

תורת ארץ ישראל הגואלת, הרב יעקב אריאל

שם שמים בכל אתר ואתר, בחקלאות ובתעשייה, במסחר ובכלכלה, בביטחון ובשירות המדינה, במדע ובאמנות, בחינוך ובסיעוד. תורת ארץ ישראל הגואלת חותרת לשלמות, ולית אתר פנוי ממנה. כי גאולה אינה רק גאולת הגוף, עיקרה הוא גאולת הרוח, שפסגתה היא "ומלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

התהליכים העוברים על החברה הישראלית כולה ובתוכה על הציונות הדתית הנם חלק מתהליך דיאלקטי שיקדמנו צעד נוסף קדימה לקראת הגאולה. הביקורת המושמעת על תופעות שוליות, קיצוניות וחד ממדיות בין תופסי הרעיונות הגאולתיים יפרו ויפתחו רעיונות אלו ויוציאום מהתחום הצר שהן נקלעו אליהם למרחביה. הרעיון הוא כה גדול וכה נשגב עד שגם מי שחולק עליו ימצא את עצמו כולו בו.

יש לרענן את הרעיון הציוני-דתי ולהחזירו לדרך המלך. התורה הגואלת, תורת ארץ ישראל, חייבת לתפוס את מקומה הנכון. משמעותה של תורת ארץ ישראל היא תורת ה' תמימה. בגלות לא ניתן היה לקיים את כל מצוות התורה. רק בארץ תורת ה' היא תורה תמימה. תמימות זו אינה רק כמותית, אלא גם איכותית. לא רק המצוות התלויות בארץ, אלא גם מצוות מלכות ומדינה. הרחבת תחומי המשפט הן במסגרת הפרט, והן, וכאן עיקר החידוש, במסגרת הכלל. ערבות הדדית ואחריות חברתית, מידות טובות ושאיפות רוחניות נעלות. כל אלו מחייבים לימוד תורה בהיקף ובעומק, בהלכה ובאמונה על כל זרמיהן ורובדיהן, ויחס נאות בין לומדי תורה לבין העוסקים בדרך ארץ. כולם יראו עצמם שלוחי מצווה לקדש